תודה עלי מן החולין ולחמה מן המעשר יביא היא ולחמה מן החולין, תודה מן המעשר ולחמה מן החולין יביא, היא ולחמה מן המעשר יביא, ולא יביא מחיטי מעשר שני אלא ממעות מעשר שני: **גמ'** אמר רב הונא האומר הרי עלי לחמי תודה מביא תודה ולחמה מאי טעמא? מידע ידע האי גברא דלחם בלא תודה לא איקריב והאי תודה ולחמה קאמר והאי דקאמר לחמי תודה סוף מילתא נקט. תנן תודה מן המעשר ולחמה מן החולין יביא כמה שנדר ואמאי, כיון דאמר לחמה מן החולין יביא היא ולחמה מן החולין? שאני התם דכיון דאמר תודה מן המעשר נעשה כאומר הרי עלי לחם לפטור תודתו של פלוני. אי הכי רישא דקתני תודה מן החולין ולחמה מן המעשר יביא היא ולחמה מן החולין הכא נמי נעשה כאומר הרי עלי תודה לפטור לחמו של פלוני הכי השתא בשלמא לחם למיפטר תודה אתי, תודה למיפטר לחם מי אתיא? ת"ש האומר הרי עלי תודה בלא לחם, וזבח בלא נסכים כופין אותו ומביא תודה ולחמה, זבח ונסכים טעמא דאמר (א) ב) אבל לא אמר תודה לא, ה"נ אע"ג דלא אמר תודה, ואיידי דקא בעי למיתנא זבח בלא נסכים דלא מתני ליה נסכים בלא זבח תנא נמי תודה; (ג) ואמאי נדר ופתחו עמו הוא אמר חזקיה הא מני בית שמאי היא דאמרי תפוס לשון הראשון, דתנן הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבילה ב"ש אומרים נזיר ובית הלל אומרים אינו נזיר. רבי יוחנן אמר אפילו תימא בית הלל באומר אילו הייתי יודע שאין נודרין כך לא הייתי נודר כך אלא כך דומאי כופין, דקא בעי הדר ביה תא שמע האומר הרי עלי תודה בלא לחם, זבח בלא נסכים ואמרו לו הבא תודה ולחמה, זבח ונסכים ואומר אילו הייתי יודע שכן לא הייתי נודר כופין אותו ואומר לו שמור ושמעת. בשלמא לחזקיה ניחא ליה אלא לר' יוחנן קשיא? אמר לך ר' יוחנן הא ודאי ב"ש היא, מאי שמור ושמעת? אמר אביי שמור הבא תודה, ושמעת הבא לחמה. רבא אמר שמור הבא תודה ולחמה ושמעת שלא תהא רגיל לעשות כן: (תודה) היא ולחמה מן המעשר יביא: יביא, לא סגי דלא מייתי? רב נחמן ורב חסדא אמרי רצה מביא, לא רצה לא יביא ג): ולא יביא מחיטי מעשר שני אלא ממעות מעשר שני: רב נחמן ורב חסדא דאמרי תרוייהו לא שנו אלא מחיטי מעשר שני אבל מחטין הלקוחות ממעות מעשר שני יביא, יתיב רבי ירמיה קמיה דרבי זירא ויתיב וקאמר לא שנו אלא מחיטי מעשר שני אבל מחטין הלקוחות ד) ממעות מעשר שני יביא, א"ל רבי אתה אומר כן אני אומר אפי' מחטין הלקוחות במעות מעשר שני לא יביא - ואימא טעמא דידי: אימא טעמא דידך תודה מהיכא קא ילפת לה, משלמים, ושלמים

לתודתו: אבל ממעות מעשר שני מביא תודה ולחמה: אני אומר אפילו ג) כשיפין הלקוחין ה] ממעשר שני לא יביא · לצורך תודות: מהיכא ילפת לה / לתודה · ד) דאינה מביאה ס] . מחיטי מעשר שני: משלמים · שבאין ממעשר שני ותודה איקרי שלמים דכתיב ובשר זבח תודת שלמיו (ויקרא ז): / שלמים

א) נ"ל ומאי נ"ק: ב) נ"ל בשום נדר כגון נ"ק: ג) נ"ל מחיטין הלקוחין ממעשר שני לצורך תודה נ"ק ד) דמביאה ממעשר שני נ"ק:

רש"י

ואם אמר הרי עלי תודה מן החולין ולחמה מן המעשר שני כיון דעיקר תודה=הוכה דאמר מן החולין יביא הכל מן החולין דכיון דאמר עלי נתחייב בה והוה ליה דבר שבחובה: תודה ממעות מעשר שני ולחמה מן החולין יביא · כמו שאמר *הואיל ועיקר ה] הוא למצוה לבא מן החולין והוא לא מייתי זבח מן החולין כמצותה להכי לא גריר לחם בתר זבח: **גמ'** אמר רב הונא האומר הרי עלי לחמי תודה · אף על גב דלא אמר תודה מביא שתיהן: סוף מילתיה נקט · דכי אמר לחמי תודה הוי כמאן דאמר תודה ולחמה: כיון דאמר ולחמה מן החולין יביא היא ולחמה מן החולין: שאני התם כיון דאמר בפירוש תודה מן המעשר · הא דקאמר בתר הכי "לחמה מן החולין" נעשה כאומר הרי עלי לחם של חולין לפטור תודתו של פלוני, הכא נמי נעשה כאומר "הרי עלי לחמה מן החולין לפטור *תודתו שנדרתי להביאה מן המעשר" להכי מביא לחמה מן החולין אבל לעולם היכא דאמר לחמי תודה סתם מביא נמי תודה: הכא נמי נעשה כאומר הרי עלי תודה לפטור לחמו של פלוני · (נ) בכל ענין שנדר "להביא מן המעשר [לא להוי מעשר גריר בתר חולין אלא] ליהוי חולין גרירא בתר המעשר ויביא התודה מן החולין ולחמה מן המעשר כמו שאמר: בשלמא לחם למיפטר תודה אתי · כדאמרינן (לעיל דף ס') לחם בלא תודה איכא למימר דנעשה כאומר לפטור תודתו של פלוני: אלא תודה מי אתיא למיפטר לחם · דנימא נעשה כאומר לפטור לחמו של פלוני: אבל לא אמר תודה · אלא לחמי תודה: לא · אין כופין אותו להביא תודה ולחמה: דלא מתני ליה (ד) כי אמר נסכים בלא זבח · דאין כופין אותו להביא זבח ונסכים כדאמר (לעיל עד:) המתנדב יין מביא ומזלפו על גבי האישים: ואמאי · כופין אותו להביא תודה ולחמה כי אמר הרי עלי תודה בלא לחם: נדר ופתחו עמו הוא · כלומר שכשנדר תודה נאמר *נתחרט בדבר ולפי שהיה יודע שאין תודה בלא לחם *נתחרט כדי לחזור נדרו ו] ואמאי כופין לקיים נדרו (ה) כ"ש · ענין אחר נדר ופתחו עמו שיכול לומר אני הייתי סבור שהייתי יכול להביא תודה בלא לחם עכשיו שאיני יכול אי אפשי מ"ר ז"ל: תפוס לשון ראשון · וכיון דאמר תודה נתחייב בתודה ולחמה: ז] *בית שמאי · אע"פ שאמר ענין שאינו בנזירות כיון דאמר הרי אני נזיר תפוס לשון ראשון והוי נזיר: אפילו תימא בית הלל · ואמאי אינו נדר ופתחו עמו כגון דאמר אילו הייתי יודע שאין נודרין כך בלא לחם לא הייתי נודר אלא תודה ולחמה:א) והאי כופין אותו דקאמרת · הא דעתו לאהויי כראוי (ו) להכי כופין אותו דקמהדר ביה ואמר איני רוצה להביא אלא כמו שנדרתי בלא לחם כופין אותו כמו שגילה תחילה ב) שהיה דעתו לנדור כהוגן: אילו הייתי יודע שכן · שהייתי חייב בלחמה לא הייתי נודר: בשלמא לחזקיה · דמוקים להאי כב"ש ומשום תפוס לשון ראשון הא נמי ב"ש ומשום תפוס לשון ראשון כופין אותו: אלא לרבי יוחנן · דמוקים להאי כבית הלל הא ודאי לאו בית הלל היא דהא נדר ופתחו הוא דקאמר אילו הייתי יודע וכו': שמור · המצוה והבא תודה ולחמה כמצותה: שלא תהא רגיל לעשות כך · לנדור תודה בלא לחם: לא סגי דלא מייתי · תרוייהו מן המעשר בתמיה כלומר מאי קאמר ויביא משמע דמשמע ולא מן החולין מי מייתי מן החולין תמ"ה: רצה יביא · מן המעשר: אלא יקח מפירות מעשר שני · בהמה

רש"י כת"י

ואם אמר הרי עלי תודה מן החולין ולחמה מן המעשר · מעשר שני: יביא היא ולחמה מן החולין · דלחם טייך בתר תודה דכיון דאמר הרי עלי תודה מן החולין נפ"ל מיחייב בלחם הלכך הוי דהדר ואמר לחמה מן המעשר לאו כלום הוא: תודה מן המעשר ולחמה מן החולין יביא תודה היא ולחמה מן המעשר יביא · וב"ש תודה מן המעשר ולחמה מן החולין יביא כמו שנדר ואם אמר תודה היא ולחמה מן המעשר יביא אם [יביא] שניהם מן החולין [דשפיר] עבד אלא [אם רצה] קאמר: ולא יביא · בלחם: מחיטי מעשר שני · שאינו מפרש כפשוטו נגמרא: גמ' סוף מילתא נקט · כיון לנדור תודה מחילה ואח"כ לחם: כיון דאמר לחמה מן החולין · ניתא נמי סוף מילתא נקט ויביא הכל מן החולין: נעשה כאומר הרי עלי לפטור תודתו של פלוני · דאינו מביא אלא לחם ה"נ משמע הרי עלי מן החולין לפטור תודה מעשר: יביא היא ולחמה מן החולין וחייב ליה בתודה ולחמה ואמאי ניתא נמי נעשה כאומר הרי עלי תודה בלא לחם לפטור לחמו של מעשר: הכי השתא כו' דקיימא לן לחם בלא תודה ואין תודה בלא לחם: אבל לא אמר תודה · אלא לחם לא מייתי מידי דתודה לא מייתא בלחם: דלא מתני ליה נסכים בלא זבח דלא הוי מני למתני נפשי ענמו כדאמרינן נפ' המנחות והנסכים מגא נמי תודה: ואמאי כופין אותו להביא תודה ולחמה: נדר ופתחו עמו · הוא עם הנדר פתח בתרטה כיון דאמר בתוך כדי דבור בלא לחם ודאי מחר ט מן התודה ויודע הוא דאין תודה בלא לחם וכן זבח בלא נסכים ולא נפי לאתויי מידי: תפוס לשון ראשון · וכיון דאמר עלי תודה מיד נתחייב בתודה ולחמה: הריני נזיר מן הדבילה ומן הגרוגרות · ואין נזירות אלא מן היין מירוח מיין מכמש: וב"ה אומרים אין זה נזיר · דנדר ופתחו עמו הוא: אפי' תימא · כך ברייתא דקתני כופין אותו: באומר אילו הייתי יודע · שאין נודרין כך תודה בלא לחם:לא הייתי נודר כך·אלא תודה ולחמה דהשתא ליכא למימר דלפוס חרטה קאמר: ומאי כופין·אהו כיון דדעתו להביא את הכל:דקא בעי למהדר ביה · אחר שאמר לא דבר זה: ואומר אילו הייתי [יודע] (נודר) שכן · בסופי להביא שניהם לא הייתי נודר כלום: שמור ושמעת · מפרש לקמן: בשלמא לחזקיה ניחא נמי איכא לאוקמי כב"ש: אלא לר' יוחנן מאי איכא למימר לתרוצי בכאי דמיקום כב"ה בא נהדיא קאמר דלא היה בדעתו להביא שניהם:לאשות כך:לנדור תודה בלא להתעופיך יביאו בתמי': לא סגי דלא מייתי · לחם מן המעשר נתמי' הא ודאי אם הביא לחם מן החולין תפ"ב: הלקוחות · ניהיבלים מתמעות מעשר שני לשום אכילת מעשר שני יביא: אביי מחיטין הלקוחות ממעות מעשר שני · קודם לכן לנפש מעשר שני לא יביא ומתני' דקתני אלא מתמעות מעשר שני סיקה חיטין לשם תודה מתמעות מעשר שני ויביא: מהיכא ילפת לה לתודה דיכול להביאה מתמעות מעשר שני: משלמים דרחמנא קראה לתודה שלמים דכתיב תודת שלמיו מה שלמים באים ממעשר אף תודה באה מן המעשר אם ירצה:

תוספות

תודה מן החולין ולחמה מן המעשר יביא היא ולחמה מן החולין · "דהכי אמר הרי עלי תודה מן החולין נתחייב הכל מן החולין דכל דבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין וכי הדר ואמר לחמה מן המעשר לא מצי הדר ביה ואפילו תוך כדי דיבור דלא מבעיא לבית שמאי דאמרי בגמ' גבי הריני נזיר מן הגרוגרות תפוס לשון ראשון אלא אפי' לבית הלל דחשבינן ליה נדר ופתחו עמו לא דמי להכא דבעי למיהדר *ולא מצי מיהדר דאמירה לגבוה כמסירתו להדיוט ואמרינן נמי בפרק בתרא דנדרים (דף פז') והלכתא תוך כדי דיבור כדיבור דמי חוץ ממגדף ועובדת כוכבים ומקדש ומגרש וגבי תמורת עולה ותמורת שלמים מוכח בתמורה פרק כיצד מערימין (דף כה:) דבכה"ג אפילו רבי יוסי מודה דאפי' תוך כדי דבור הרי זו תמורת עולה (ושלמים נמי): **אמאי** כיון דאמר לחמה מן החולין יביא היא ולחמה מן החולין · תימה הא לא שייך הכא סוף מילתא נקט כדלעיל וי"ל דקשיא ליה דכי אמר הרי עלי לחמי תודה יביא תודה מן המעשר כמו האומר הרי עלי תודה מן המעשר ולחמה מן החולין: **טעמא** דאמר תודה הא לא אמר תודה לא · תימה מאי קשיא ליה אין ·ו) הא"ל דדווקא באומר הרי עלי תודה בלא לחם אבל אמר לחם בלא תודה לא דהא לעיל קא מפרש דסוף מילתא נקט אבל אם פירש בהדיא לחם בלא תודה לא: (תודה) היא ולחמה מן המעשר יביא לא סגי דלא מייתי יאן יש פי' שכתוב בהן וכי לא סגי דלא מייתי ללחם מן המעשר הא ודאי אם הביא לחם מן החולין תבא עליו ברכה ונראה שזה טעות סופר שאין אדם יכול ליישב ובמדוייקים מצאתי וכי לא סגי דלא מייתי תרוייהו מן המעשר הא ודאי אם הביא שניהם מן החולין תבא עליו ברכה וכן פירש בקונט' במתני' *וזה לשונו תודה היא ולחמה מן המעשר יביא כמו שנדר ובגמרא מפרש דהאי יביא לאו חובה הוא דכ"ש אם הביא שניהם מן החולין דשפיר עבד אלא אם רצה קאמר:

אינו

רבינו גרשום

תודה מן החולין ולחמה מן המעשר כיון דעיקר תודה נתנדב מן החולין יביא הכל מן החולין: תודה מן המעשר שני ולחמה מן החולין יביא. כשאמר: כיון דאומר תודה מן המעשר בפירוש הוי דקאמר בתר הכי ולחמה נעשה כאומר הרי עלי לחם לפטור תודתו של פלוני באי זה ענין שנדבה מביא לחמה מן החולין אי הכי ברישא נמי נימא לפטור לחמו של פלוני באיזה ענין שנדב בין מן החולין בין מן המעשר אבל בעלמא אמרינן סוף מילתא נקט: אבל לא אמר תודה ואלא לחם אין כופין אותו להביא בלא תודה: ואיידי דבעא למתנא זבח דכופין אותו דלא מיתני ליה איפכא כי אמר נסכים בלא זבח דאין כופין דאדם יכול להתנדב נסכים בלא זבח: וכיון דתנא זבח בלא נסכים תנא נמי תודה בלא לחם ותרוייהו דאמר ואסכא כופין דסוף מילתא נקט: ואמאי כופין נדר ופתחו עמו כלומר יכול לומר אני הייתי סבור שהייתי יכול להביא תודה בלא לחם ועכשיו שאיני יכול והא פטור: ופתחו עמו כמו פתחון פה: תפוס לשון ראשון וכיון דאומר תודה איחייב בתודה ולחמה · ב"ש אומרים נזיר ואע"ג דאמר נגזרות ודבש דאינן בנזירות כיון דאמר הריני נזיר הוי נזיר גמור: אפי' תימא ב"ה ואמאי אינו נדר ופתחו עמו באומר אילו הייתי יודע שאין נודרין

בכך לא הייתי נודר אלא כך כראוי: ומאי כופין אותו דקאמר הא בעי להביא כראוי: (אי) דקא הדר ביה דאמר הא הואיל ולא נדרתי כהוגן איני מביא כופין אותו כיון שגלה דעתו שרצונו היה לדור כראוי: אלא לר' יוחנן קשיא דהכי והאי נדר ופתחו עמו הוא דקאמר לא הייתי נודר כלל ואמאי כופין אמר לך הא ודאי ב"ש היא: היא ולחמה מן המעשר יביא כן כמו שנדר · יביא לא מביא דלא יביא כאן בתימה קאמר · כלומר יביא מן המעשר ולא מן החולין אי מייתי מן החולין ובוא עליו ברכה: רצה יביא כו' המעשר רצה לא יביא מן המעשר

עין משפט נר מצוה

נ"ל דכי אמר נ"ק

לז א מיי' פט"ז מהלכות מעשה"ק הלכה ט:

לז ב ג מיי' שם הלכה י:

לח ד מיי' שם פי"ח הלכה יא:

לט ה מיי' שם הלכה י:

מ ו מיי' פ"א מהל' נזירות הלכה י:

שיטה מקובצת

א] יביא תודה היא: ב] דאמר תודה אבל לא אמר תודה לא ואע"ג מאי פריך דלמא ת"ק אבל לא אמר תודה אלא אמר לחם בלא תודה לא אבל סיפא דאמר הרי עלי לחם שתבא לעולם איכא לך דמביא תודה ולחמה וי"ל דלמאי דמפרשלה בסוף בב"ח ובאומר אילו הייתי יודע ניחא דכיון דאומר אילו הייתי יודע הרי הוא כאילו אמר הרי עלי לחמי תודה סתמא: ג] יביא: ולא יביא: והוא ציון במתני': ד] הלקוחות ממעות וכן צ"ל לקמן: ה] תיקר מצוה הוא לבא כו' והוא לא תביא זבח: ו] נדרו אמר בלא לחם: ז] ב"ש סברי אע"פ שאמר מן הגן שאינן בנזירות: ח] הלקוחין ממעות מעשר שני: ט] מדמים הלקוחות ממעות מעשר שני: י] הכי נמי אומר מהר"ם דלמה דאמרינן בסמוך דאומר אילו הייתי יודע ניחא דהכי נמי אם אמר הרי עלי לחם בלא תודה הוי ליה למימר דכופין: יא] יש פירוש ישי שכתוב בהן דיל' תודה מן המעשר ולחמה מן החולין הוא דצריך ולא מצי דלא מייתי לחמה מן המעשר ולא נחירא דמאי פריך דאדרבה יביא משמע כמו שאמר לכך נראה דצריך מן התודה דמשמע יביא כמו שאמר:

פיסקא היא נ"ק

פיסקא היא נ"ק

הגהות הב"ח

(א) גמ' טעמא דאמר תודה אבל: (ב) שם ... (ג) רש"י ד"ה ... וכו' ... ב] ... כלי ... :

גליון הש"ס

תוס' ד"ה תודה וכו' ולא מצי מיהדר. עיין לקמן קג ע"ב תוס' ד"ה לא מני:

מסורת הש"ס

נ"ל ולאמר נ"ק

נ"ל הואיל ועיקר מצוה הוא לבא כו' נ"ק

נ"ל תודתו נ"ק

נ"ל להביא אף מן המעשר ולהכי כו' נ"ק

נ"ל מפרש דאמר תודה אבל כו' נ"ק

נ"ל נתחרט תוך כדי דיבור ולפי כו' נ"ק

נ"ל אמר כדי כו' נ"ק

[לקמן קג:] פיר

נ"ל ב"ש אומרים פיר אע"פ כו' נ"ק

ר' הונא
הרי עלי לחמי תודה
מביא תודה ולחמה - והא דאמר רק
לחמי תודה - סוף מילתא נקט

מקבה

נושא

מקבה

תשובות ושאלה

נושא

*ולא כופין אותו
ולא אמרינן נדר
ופתחו עמו

לאסקנא דקמן
ב"ב ... אומר
אומרת ...